

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Püspöki vikáriátus Székelyudvarhelyt.

Dr Bernády már ezt is vadássza.

(—gh) Minapában közöltük a hajdudorogi gör. kath. magyar püspökség székelyföldi külhelynökségének egyházmegyei beosztását, melyet Papp Antal munkácsi püspök, az egyházmegye apostoli adminisztrátora széles látókörrrel, mindenkit kielégítő és mindenütt megnyugvást keltő helyes, igazságos belátással oldott meg.

Haugulyozzuk, hogy az érdekelt Csik-, Háromszék- és Udvarhelyvármegyék közvéleménye általános helyesléssel, megnyugvással fogadta a beosztást; elismerte, hogy a püspöki helyhelynökség székhelyének egyedül Székelyudvarhely alkalmas, mint a Székelyföld természetes központja. Ezt megerősítette most Jaczkovics Mihály hajdudorogi gk. püspöki külhelynök és egyházmegyei főtanfelügyelő is, aki minden tekintetben alkalmasnak ítélte Székelyudvarhelyt a vikáriátus székhelyére.

E döntő szempontok mellé sorakozik a gk. hívők lélekszáma is. Hiszen a csiki esperes körébe 8072, a háromszékiébe 3349, az udvarhelyiébe 3826 lélek tartozik, vagyis összesen 15,247 lélekszám áll a marosvásárhelyi esperesi kerülethez tartozó csekély 3439 lélekszámmal szemben, amelynek kedvéért Dr Bernády György főispán ur most a püspöki vikáriátus székhelyét vadássza Marosvásárhely számára.

Hát hiszen szép, szép Bernády főispán ur törekvése, hogy mindent oda kaparintson Marosvásárhelynek. Ezt a buzgóságát mi már régen megdicsértük és most sem kárhoztatjuk — az ő szempontjából. Azonban a falánkság már nem tartozik a jóévtágyhoz, mivel abból rendesen gyomor-rontás következik...

Dr Bernády főispán ur azonban — úgy látszik — nagyon falánk ember. Marosvásárhely növelése céljából talán még a patkószeget is felfalná. De tehát a gör. kath. magyar püspöki külhelynökség nem ilyen csemege. Ezt már felfalni vétek volna. Bármint erőlködjük is Dr Bernády főispán ur felhivatalos szócsöve: a „Székely Ellen-zék“, a vikáriátus székhelye nem való a félre-eső, központinak semmi utonmódonnem nevezhető Marosvásárhelyre.

Hanem azért, a mennyire mi tetteiből ismerjük — sajnos személyesen még eddig nem volt szerencsénk látni — Dr Bernády György főispán, minden követ megmozgat a vikáriátus székhelyének Székelyudvarhely markából való kicsavarására. Mert hát az ő elve a nagy hal szerepe, amely felfalná a kisebbeket. Kíváncsian várjuk, vajjon nem akad-e a torkán, mint a székelyföldi állami tanítóképző intézet és

a főreáliskola, melyeként még ma is oly nagyon fáj a főispáni felhivatalos szócső feje és foga...

Ha valami csodálatos módon Dr Bernádynak a vikáriátust sikerülne tőlünk elkaparintani, akkor báró Daniel Gábor és a többi munkapárti nagyság, Ugron János főispánnal együtt — igen gyenge befolyásu magyar volna...

Különben az arra leghivatottabb faktor: Papp Antal püspök már eldöntötte a székhely kérdését. Egészen fölösleges tehát a Dr Bernády főispán ur és felhivatalos szócsövének próbálkozása. Bevégzett ügyet kár feszegetniök Szünjék a tulbuzgóságuk, mert tulajdonképpen egy Székelyföldet érdeklő intézmény székhelye sem illeti jogosan a félre-eső Marosvásárhelyt.

Ha oly nagy kijárhatnékja van Dr Bernády főispán urnak, akkor sűrűsse az apahida—marosvásárhely—székelyudvarhely—sépszentgyörgy—konstancai tranzverzális vasutvonal sürgős kiépítését. Hozza közelebb egymáshoz a székelyeket és akkor elképzelhetetlen gyorsasággal fog fejlődni az ő imádott Marosvásárhelye is. Addig azonban: Lében und lébenlasszen...

Arcába szökik az embernek a vér.

(P. H.) A választójogi reform nagy horderejű problémája áll a politikai küzdelmek ütköző pontján. A kormány javaslatának bizottsági tárgyalása napok óta folyik s a közvélemény annak a bizonytalanságnak hatása alatt vergődik, vajjon tényleg komolyan számolni kell-e egy olyan elszántsággal, egy olyan elfogultságtól megittasodott, bekötött szemű vakmerőséggel, a mely nem vet számot a szemlátomást erősbülő társadalmi erupcióval, hanem törvénybe iktatni kíván olyan rendelkezéseket, a melyeket már évtizedekkel az akkori korszellelem is reakciónak, egyoldalú osztályelőítéletnek bélyegezett volna meg!?

Szeretjük és akarjuk hinni, hogy végre a józan belátás azokon a hatalmi tényezőkön, a melyek ma nyers erőre támaszkodva törvényt alkotni képesek, erőt fog venni és hazafias lelkiismeretükkel számot vetve belátják, hogy a nemzet jövőjének ezt a nagy érdekét csak megnyugvásra, minden jogos érdek kielégítésével és igazi szabadelvű szellemenben lehet, kell és köteleesség megoldani.

Hogy így fog-e történni, a márciusi napok fejleményei mutatják meg. Meglátjuk, mit hoz a jövő. Minden esetre egészséges, új iránynak és szellemnek kell jönnie, mert az a tespedés és sorvadás, a melynek tüneteit a nemzet organizmusá ma feltünteteti, nemzedékre kiható méreg gyilkoló erejével bír.

Van-e az országban bárki, higgadtan ítélkező ember, a ki lelke mélyéig ne volna áthatva attól a szükségérzettől, hogy egy más új szellemmel, új iránnyal, új elvekkel és nagy, nagy szociális érzékkel telített parlamentre van ennek az országnak szüksége? Hiszen, a mit törvényhozásunk tehet, a mit

az adott erőviszonyok között módjában áll megmenteni, az majdnem csak egy kis tartományi autonomia keskeny patakocskájának medrében folyhatik le. A nagy kérdések, mint a külügy, hadügy, éppen az adott hatalmi és erőviszonyoknál fogva tulnyomó részben ingerenciánk alól ki vannak véve és ha azokhoz hozzá is szólhatunk, ha nem talán votum consultativummal birunk is, de azok irányára, menetére, átalakulására és céljaira a minket törvény, történelem, hagyomány és természetes sulyunk szerint megillető döntő befolyás alig vethető latba. Maradnak tehát az u. n. autonom belügyek, a melyek nem alárendelt kérdések, mert hiszen ebben az országban élők, majdnem 20 milliónyi nemzet minden egyes tagját mindennapi életében, érvényesülésének, boldogulásának, jövőjének minden egyes fázisában rendkívül érzékenyen érintik. Ezeknek az ügyeknek intézése nem mehet többé a régi indolens, hogy ne mondjuk elfogult, de mindenesetre a szegény milliónyi küzdő néprétegek érdekei iránti érzéketlenséggel, ide új emberek által képviselt új irányok érvényesülése szükséges, hogy az e téren mmár halaszthatatlan korszakalkotó nagy reformokat megvalósítani lehessen.

Van-e valaki talán, a ki nem tartaná a szegényteljesnek és a legsötétebb Ázsiával is vetekedő, minket pedig teljesen kompromittáló állapotnak, hogy a mikor minden ember az utolsó kubikos napszámosig görnyed a rettenetes közterhek sulya alatt, a mikor az állam, mint fölöttünk álló szuverén hatalom céljai megvalósítására tőlünk mindent, de mindent elvon, a mire szüksége van, ugyanakkor legelembb életigényeink kielégítéséről, nemzetünk gazdasági, kulturális és higiénikus fejlődésének szempontjáról abszolúte mostohán gondoskodik.

Van pénz hadseregére, a mikor és a mennyit akarnak. Van pénz hajó-óriásokra, a melyek egy reánk nézve problémátikus nagyhatalmi politika eszközei. Szóval expanzivitás az egész vonalon, a hol a kiadási tételek nagy része improduktív, de ugyanakkor züllöttség, szegénység, lerongyolódás és koldusság a belső élefeltételek megteremtése és igényeink kielégítése terén.

Arcába szökik az embernek a vér, a mikor a statisztikai adatok ordítják az ember fülébe, hogy 40 kilométerre nincs orvos, 50 kilométerre nincs kórház, 60 kilométeren belül alig akad egy-egy rendes iskola és ez így van évtizedek óta. A baj orvoslását az eddigi összetételű parlamenttől hiába vártuk. Hogy ezekről beszélhessünk és hogy élhessünk úgy, mint emberek, minden kulturigényünk kielégítésének biztosításával, hogy legyen egy tömegkultúra ebben az országban és a közterhek arányosabb, igazságosabb megosztása adja meg ennek eszközeit, ezért küzdünk és ennek a küzdelemnek az útja egy igazi, hamisítatlan, általános választójognak megteremtésével és a titkosság útján a választási szabadság és függetlenség törvénybeiktatásával érhető el.

OLVASSUK és terjesszük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért!

Tisztviselők a polgármesteri taktikáról.

Miért kamatoz a 17,000 korona?

A „Székely-Udvarhely“ mult számában szavá tettük Székelyudvarhely város tisztviselőinek fizetési-előleg ügyét.

Tárgyilagossá cikkelyünk nemcsak a városi, hanem az összes tisztviselők körében jóleső visszhangot keltett. Ezt igazolja többek között — az alábbi, hozzánk érkezett levél is, amely élénken bevilágít a polgármester önzetlen működésének műhelyébe és mellék-helyiségeibe.

Különbén a levél így szól:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Vonatkozással b. lapjának csütörtöki számában „Tizenhétézer korona segély a városnak“ című cikelyére, van szerencsém az ügy megvilágításaképp még a következőket közölni.

A legutóbbi közgyűlés alkalmával, mikor a tisztviselők előlegét tárgyalták, úgy az előadó, mint a polgármester, teljesen megfélekedtek arról, hogy nekünk tisztviselőknak 17,000 koronánk fekszik egyik viragzó pénztárazatunkban, amely pénztárazatnak véletlenül (sic!) a polgármester ur is egyik részvényese és igazgatósi tagja. A feledékenység szándékos volt azért, mert ezt a pénzt a polgármester ur bölcs rendelkezése folytán helyezték gyümölcsözés végett a pénztárba.

Megtörtént mégis az a csodálatos eset, hogy a polgármester ur a közgyűlés alkalmával: — az építési és szabályozási alaptól javasolta az előlegekre szükséges pár ezer koronának a kiutalását; a mit — természetesen — a közgyűlés megengedhetőnek nem tartott és nem is tarthatott, mivel annak egészen más a rendeltetése.

A polgármester urnak ez a megoldása csak a tőle megszokott kortesfogás volt, mert hiszen Bodóné is félre beszélt, mikor a bor arát kérték.

Határozott tudomásunk van arról, hogy már a közgyűlés előtt hetekkel megállapodtak, mikép a bankot kimélni fogják, a mintegy 6000 koronára tehető összeg felmondásától és hogy inkább a tisztviselők huzzák a kurtát, mintsem a milliókkal dobálózó szegény bank sérelmet szenvedjen. Ekkor, tehát hetekkel a közgyűlés előtt kimondották, hogy előlegét senkinek nem adnak.

Ezért kell nekünk, igen t. szerkesztő ur vesszőt futnunk és sokszor hivatali állásunkkal össze nem férő módon szerezzünk pénzt, — ha másképp nem lehet — uzsorástól is.

E szomorú esetnek koronájaként vagyok bátor még azt is megemlíteni, hogy a fizetési előleg iránti kérések elutasítását, már a közgyűlés előtt 5 nappal tudtuk, mert egyik vendéglős polgártársunk — kárörvendő vigyorgással ujságotla, hogy fizetési előlegre ne számítsunk. (Hjah, kérem, a vendéglősök véleményét nem az utcán, hanem az ivóban kellene megkérdezni. Ott sokkal előzetlenebbek. Lám, az eredmény is ezt igazolja. Vagy nem? Szerk.)

Hát, t. szerkesztő ur, itt megállhatunk egy kicsit és kifejezhetjük mély sajnálatunkat a miatt, hogy van egy érdekes csoport, a mely még ilyen kicsinyes dolgot is fölébe helyez úgy a város, mint a tisztviselők érdekeinek és érdemesnek tartja ezt zártkörben előre elhatározni.

Mert elv lett mostanában, hogy a tisztviselőtől mindent megkövetelünk és köszönetképpen üssünk egyet rajta. Így növelik bennünk az ámbiciót, akár csak a harapós kutyába a mérget.

Végül még megjegyezni kívánom, hogy akiknek a fizetési előleg roncsait meg is szavazta a közgyűlés, azoknak sem lesz köszönetük benne. Mert hiszen a polgármes-

ter ur kijelentése szerint — már pedig ilyenkor meg szokta tartani a szavát — őszig azok is elvárhatnak az előlegre; mivel — úgy látszik — így kívánja annak a sok milliós takarékpénztárnak meghálálni, hogy igazgatója lehet. Elvégre a polgármester urnak ez is jövedelmet hajt.

Ilyen körülmények között tehát nem volt szükség arra, hogy mi az építési és szabályozási alaptól kérjünk kölcsönt, mint a hogy azt a közgyűlés alkalmával a polgármester ur — nagy ártatlanul — javasolta.

Igen t. szerkesztő ur, kérem ezt b. lapjában a tisztviselők érdekében közzé tenni. Ez a valódi tényállás.

Egy tisztviselő.

Borszéky-gyászünnep.

Szép és lélekemelő ünnepély folyt le szerdán este a Transsylvania szálló kistermében Marosvásárhelyt. A Székely Társaság tartott gyászünnepélyt Borszéky Soma emlékezetére, Deák Lajos elnökölte alatt. A megjelentek között voltak: Csongvay Lajos ügyvéd, Sz. Szakáts Péter kamarai titkár, Biró András lelkész, Dr. Agyagási Károly főorvos, Szilágyi N. János és a társaság mintegy negyven tagja. Az ünnepélyen vendégek is jelentek meg.

A gyászünnepélyt Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő nyitotta meg és meleg, szeretetteljes szavakkal emlékezett az elhunyt vezérről, Borszéky Somáról. A megnyitó után László Gyula iparkamarai II-od titkár tartott Borszékyról gyönyörű és hatásos emlékebeszédet, mely könnyekig meghatotta a hallgatóságot. Ismertette Borszéky egész életét, munkásságát, a szabadságharc alatti szenvedéseit.

László emlékebeszédét zajosan megtapsolta a lelkes hallgatóság.

László után Oroszlány Gábor, az „Ellenőr“ agilis szerkesztője olvasta fel ez alkalomra írt versét, melynek utolsó sorai így hangzottak:

Igen, egy székely, egy nemes, egy hős,
A ki megérté e kornak jelszavát,
Hogy ellenségünk száma egyre nő,
Hogy idegen fajok véres karmai
Vésődnek bele árva nemzetünkbe...
S vándor bot jut gyöngye kezeinkbe.
Igy, ily. Egy dolgos élet elvégeztetett.
Sirni nincs miért, bankódní nem kell,
Él az eszme, ha meg is halt az Ember!...

A társaság elhatározta, hogy László emlékebeszédét és Oroszlány Gábor szerkesztő hangulatos költeményét kinyomatja s megküldi a többi társaságoknak is.

Telefont a rendőrségnek

A „Székely-Udvarhely“ hasábjain már ismételtelen sürgettük, hogy a rendőrséghez a telefont vezessék be. Süket fülekre talált e felszólalásunk, mert — úgy látszik — az illetékes körök más oldalról vannak elfoglalva, vagy talán az ujságotlasás analfabétái lettek...

Akár mint álljon a dolog, a közérdek parancs-szava elől kitérnünk nem lehet, nem szabad. Ez alapon tehát 1225—913. sz. alá a következő kérelmet, illetve indítványt adtuk be Székelyudvarhely város képviselőtestületéhez:

Tekintetes képviselőtestület!

Általános közszükséglet képez, hogy a városi rendőrséghez úgy a hivatalban, mint az éjjel-nappal szolgálatot teljesítő őrség szobájában telefon legyen.

Hírlap utján többször felhívtam e közszükségletre az illetékes tanács figyelmét, de — sajnos — mai napig eredménytelenül.

Miután a telefon bevezetése a rendőrséghez elkerülhetlen és feltétlen szükség,

arra kérem a képviselőtestületet, kegyeskedjék határozatilag utasítani a tanácsot, hogy azt haladéktalanul vezettesse be és addig is, míg annak csekély, alig számba vehető költségét rendszeresen a költségvetésbe illesztjené, fedezze a várható bevételi többletekből.

Meg vagyok győződve arról, hogy jelen közérdekű kérelmem, illetve indítványom a képviselőtestület egyetlen tagja részéről sem talál ellenzésre, mert a telefon-szükséglet a rendőrség számára, elodázhatlan.

Székelyudvarhely, 1913. február 10.

Teljes tisztelettel:

BETEGH PÁL,
városi képviselő.

Birák és ügyvédek a polgári perrendnél.

A szóbeliség és közvetlenség alapján épülő új polgári perrendtartást 1914. évi szeptember 1 én léptetik életbe, a polgári bíróságok gyökeres átalakításával egyidejűleg. Azt lehet mondani, hogy a bíróság létszámának körülbelül a fele kieserelődik.

Új, fiatal erők jönnek a nyugdíjbavonuló régi birák helyébe, akik már az új, gyors és nagyobb mozgékonytágot igénylő peres eljárás szövevényeivel nem akarnak vesződni. Meg sem tanulják az új perrendi kodexet, mely az egész kötetes törvény mellett még egy vaskos kötet miniszteri rendeletekkel fog kibővílni.

Az új perrend szerint a törvényszékek tanácsainak számát szaporítani kell és így jelentékeny számu előléptetésre van kilátás. A szaporulat több, mint ezer főre rug. Ezek egy részét az ügyvédi kar tagjaiból fogják kiegészíteni és pedig a tanács vezetői, a magasabb állásokra óhajtanak megnyerni jelesebb ügyvédeket. Az ilyen ügyvédek részére tudvalevőleg az új nyugdíjtörvény tizenöt évi szolgálatot beszámít az ügyvédi pályán eltöltött évekből.

Az új perrendtartás életbeléptetésével kapcsolatos miniszteri rendeletek most készülnek az igazságügyminisztériumban.

Az új perrendtartásnak megfelelően a régi törvényszéki épületek tanácsstermeit át kell alakítani a mostani szóbeli felebeszési tanácsok mintájára.

Irtsuk az élősdieket!

Jámbor olvasóm ne fintorgasd az orrod, nem a poloskáról lesz szó, amelyet valamennyi élősd között leginkább megszoktunk, hanem a cserebogárról, a magyar földmivesnek erről a közbecsülésben álló szárnyas bogaráról, amelyről egyik legszebb népdalunkból szerzett értesülés alapján, eddig jóformán mindenki csak azt tudta, hogy a színe sárga s néhanapján megjósolja, hogy mikor lesz nyár.

Jablonowsky József a M. Kir. Rovartani Állomás nagy tudásu igazgatója tartott ugyanis nemrégiben előadást az Országos Magyar Gazdasági Egyesületben s mindenki ámulatára hihetetlen merészséggel azt kívánta, hogy a cserebogárról ne daloljon a magyar gazda, hanem inkább irtsa azt. Előadását azzal kezdte, hogy a tudósok által ujonnan felfedezett élősdieknak tiszteletére a gazdaközönység mindjárt másodnap kongresszust rendez, az állam pedig a minél goudosabb ápolás céljából részükre hamarosan kormánybiztost nevez ki. Valóban se szeri, se száma a filoxera, szőlő-moly, burgonyalevél fodrosodás stb. kongresszusoknak és kormánybiztosoknak; a cserebogárról azonban, amely hihetetlen károkat okoz a magyar mezőgazdaságnak, tudomást sem akarunk venni. Megszoktuk és dédelgetjük a cserebogarat, egyetlen vármegye gazdaközönységét kivéve ahol elmerték követni azt a szokatlan dol-

got, hogy a cserebogár irtására még pótdót is megszavaztak.

Jablonowsky József előadásában a cserebogár irtására vonatkozólag Dániát állította a magyar gazda példaképül, ahol még törvényt is hoztak a cserebogár ellen. Leírta azt, hogy a törvény életbe léptetésének az esztendőjén 7 és fél millió font cserebogarat pusztítottak el és ez az óriási mennyiség a rendszeres irtás következtében 17 év elforgása alatt lepadt 8,131 fontra. Ez a két számadat legvilágosabban bizonyítja azt, hogy a cserebogarat rendszeres eljárással valóban ki lehet irtani.

A cserebogár kifejlődési ideje 3-4 esztendőig tart. A cserebogár veszedelmes már pondró alakjában is. Magyarországon talán egyetlen gazda sincs, aki gyakorlati tapasztalat alapján ne szerzett volna tudomást a cserebogár-pajor (csimaz) komizságairól. Kiméltlenül pusztítja minden növény gyökerét. Amikor pedig a pajorból (csimazból) szép sárga színű bogár lesz, a gusztusa is megváltozik; nevezetesen a gyökér helyett falevével és rügyekkel táplálkozik. A cserebogár nem válogatós. Ha nincs gyümölcsfa, amit le taroljon, akkor megelégszik erdei fák levelével is.

Egy-egy cserebogár hadjárat milliókra és milliókra menő károkat okozhat ugy a kertekben, mint az erdőkben, s minél inkább békét hagynak ennek az élősdinek, minél többet dalolnak róla, de ellene nem tesznek semmit, annál inkább szaporodik. A termékenysége valóban bámulatos. Egy-egy cserebogár házastárs száz ivadékot is tud produkálni.

Ezeket az adatokat hámoztuk ki Jablonowsky József előadásából, s valóban jól esett látnunk, hogy az előadást hallgató s lelkesen megtapsoló gazdák egy kicsit okultak is, mert az előadás folyamán elfogadott határozati javaslat Dánia példájára törvényt kíván a cserebogár kötelező irtására. Sőt az Országos Magyar Gazdasági Egyesület még ennél is tovább ment, nevezetesen országos mozgalom megindítását határozta el ebben a kérdésben.

Abaujtona-vármegyét azonban külön elismerés illeti meg, itt nem vártak törvényre. 1910 óta vármegyei szabályrendelet teszi kötelezővé a cserebogárirtást s a vármegye gazdaközönségének filléreivel jutalmazza azokat, akik a cserebogár irtás terén kézzelfogható s kilogramokkal megmérhető eredményeket értek el. 91,000 koronát költöttek Abaujtona-megyében egyetlen esztendő folyamán a cserebogár irtására. A gazdaközönség zsebéből kikerül ez az összeg természetesen visszavándorol ismét a gazdák zsebébe. Egy kis pénzforgatással a vármegye elérte azt, hogy megtudta menteni gyümölcsfáit a cserebogár pusztításától. Ugyanebben az esztendőben a szomszédos vármegyékben hire-hamva sem volt a gyümölcsnek.

Annak idején a „Székely-Udvarhely” szavát tette még Abaujtona-vármegye példáját, de hát nálunk, hol a gazdasági egyesület is a politika szerint irányítja szerényke folyton halványodó működését, az ilyen és ehhez hasonló általános érdekű eszmék, visszhangra találni — nem szoktak... Most sem remélünk valami nagyobb felbuzdulást, de azért elültetjük a jó magot. Valahol és valamikor talán ki kél és hasznát veszik..

— **Az ország kereskedő és iparos közönsége** élénken érzi a munkásbiztosító törvény hibáit. A törvény oly irányban való módosítása iránt indítottak tehát mozgalmat, hogy a munkaadók minden felelősség alól mentesíttessenek, a bejelentés kötelezettsége magukat a munkásokat terhelje. Ez iránt felterjesztést intéznek a kereskedelmi miniszterhez, a kit az ország valamennyi ipartestületének és kereskedelmi egyesületének küldöttsége fog felkeresni a törvény revíziója érdekében.

HÍREK.

— **Személyi hír.** Jaczkovics Mihály, a hajdudorogi gör. kath. magyar püspökség külhelynöke, egyházmegyei főtanfelügyelő, e hó 13-án a délutáni vonattal Székelyudvarhelyről körutja folytatására tovább utazott. Itt időzése alatt Sándor István gör. kath. esperes vendége volt.

— **Jól megérdemelt előléptetés.** Serényi Béla gróf földmivvelésügyi miniszter Zonda József, Udvarhelyvármegye törvényhatósági m. kir. főállatorvosát eddigi szolgálati beosztásának érintetlenül hagyásával, a VII. fizetési osztály harmadik fokozatába m. kir. állategészségügyi felügyelőnek nevezte ki. Ez az előléptetés egy puritán jellemű, egyenes, őszinte székely tisztviselőt ért, aki vármegye-szerte osztatlan tiszteletet, meleg szeretetet vívott ki magának. Épen ezért a valóban megérdemelt előléptetéshez a magunk részéről is szíves örömmel gratulálunk és kívánjuk, hogy ez ősi székely vármegye állategészségügyét a megkezdett irányban tovább is fejleszthesse!

— **A Székely Egyesület** vasárnap tartotta közgyűlését a László-fele gimnázium dísztermében Budapesten Benedek Sándor közigazgatási bíró elnöklésével. A gyűlésen nagy számmal vettek részt a Budapesten élő székelyek. Ugy az elnöki megnyitó, mint a titkári jelentés melegen emlékezett meg Borszék Somának, az egyesület tiszteleti tagjának haláláról, ki a székelység ügyének egyik lelkesebb harcosa volt. Az egyesület, a mely már harminchét év óta szolgálja csendben, de annál sikeresebben a székelység ügyét, az elmúlt évben 10.000 koronával járult a sepsiszentgyörgyi székely nemzeti muzeum építéséhez és ezenkívül is széleskörű és hatásos munkásságot fejtett ki.

— **A borvizsgálati költség viselése.** Fölmerült eset alkalmából elvi határozatban mondotta ki a belügyminiszter, hogy a ki gyanus bor forgalomba hozatala miatt följelentést tesz, nem kötelezhető a borvizsgálati költség viselésére.

— **A választójog Erdélyben** címen tanulmányt irt Zagoni István, a kolozsvári „Ujság” szerkesztője. Pontos statisztikai adatokkal s demografiai ismeretekkel állította össze azt a helyzetet, amit az 1912. évi kormányjavaslat teremtene Erdélyben és ezzel szembeállítja azt a helyzetképet, ami egy radikális és becsületesen demokratikus választójogi reformtól várható volna. A kiadott tanulmányhoz Dr Kenéz Béla, a statisztika egyetemi tanára irt érdekes megjegyzéseket. A könyv ára: 1 korona. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

— **Egyesületi gyűlések bejelentési kötelezettsége.** Eddig vitás volt, hogy az alapszabályokkal bíró egyesületek azokat a gyűléseket, a melyeket nem az egyesület helyiségében tartanak, vagy amelyekben, ha azokat saját helyiségükben is tartják meg, nem egyesületi tagok is résztvesznek, be kell-e jelenteni a rendőrhatalóságnál. A belügyminiszter most erre vonatkozólag rendeletet bocsátott ki, amelyben kimondotta, hogy mindazok az egyesületi gyűlések és összejövetelek, amelyeket nem az illető egyesület helyiségeiben tartanak meg s amelyekben nemcsak a tagok, hanem idegenek és résztvesznek, az elsőfokú rendőrhatalóságnál 24 órával előbb bejelentendők. A bejelentésben az összejövetel tárgyát, helyét és idejét pontosan meg kell jelölni.

— **A borraivaló — jövedelem.** A kereskedelmi miniszter egy fölmerült esetről kifolyólag elvi határozatban kimondotta, hogy a pincérek borraivalóból álló jövedelme a betegség esetére való biztosítás alapjául vett bér vagy fizetés összegéből leszámítandók.

— **Görög kath. kántorképző.** Az új gör. kath. egyházmegye ország-szerte nélkülözi a vallásos feltételeinek megfelelő kántor-tanítókat. Ezt a szükségletet a székelykereszturi állami tanítóképzővel kapcsolatosan és a Székelyudvarhelyt székely vikáriátus közvetlen fennhatósága alatt, valóban célszerűen lehet majd kielégíteni.

— **Gyász a vasuti vendéglőben.** Karres Samu segesvári vasútállomási vendéglős e hó 22-én elhalt. A széleskörben ismert és tisztelt vendéglősben Karres János és Samu, székelykereszturi gőzmalom-tulajdonosok, édes atyjukat vesztették el.

— **Az énlakai unitárius lelkész állásra** e hó 10-én egyhangulag Pap Zsigmond gypesi lelkészt választották meg.

— **A miniszterelnök pöre,** melyet Décsy Zoltán ellen indított, már régen eldőlt a higgadtan gondolkozó közönség ítélőszéke előtt. Most következik a bíróság ítélete. Zalatnán szerdán tartották meg a bírói szemlét Lukács László miniszterelőök háza fölött, a melyről Décsy azt kívánja bizonyítani, hogy ez is a panama tárgya volt, míve Lukács sokszorosan túlfizeltette az állammal. A védelem a becsü alkalmából egész sereg adásvételi szerződést csatolt, a melyek szerint a Lukács telke jól megfizetve, legfeljebb tizenötezer koronát ért volna. Ezzel szemben a kincstárnak százhuszezer koronájába került.

— **Református estélyt** rendeznek ma, (vasárnap) este fél hat órakor Bálint Dániel nagytermében Székelykeresztúron. Az estélyen Vajda Ferenc ref. esperes felolvasást tart.

— **A kaszinó Székelykeresztúron** minap tisztújító közgyűlést tartott. Elnök: Barabás Lajos, alelnök: Dr Gombos János háznagy: Mihalik József, titkár: Kiss János, pénztáros: Török Tamás, lapáros: Benedek Mihály és tíz választmányi tag.

— **Méhészeti értekezlet.** A vármegyei méhészegyesület választmányja által kiküldött bizottság e napokban tartotta értekezletét az értékesítő osztály szervezése tárgyában. A bizottság a szervezést illetőleg megállapodásra jutott s az ért. osztály működésére, szervezetére vonatkozólag javaslatait a március 4-iki közgyűlés elé terjeszti. A javaslat megszövegezésére és előadására Szabó Antal székelyudvarhelyi k.-tanító bizottsági tagot kérték fel. Ugyanezen bizottság tárgyalta a méhlegelő beállításának kérdését s erre vonatkozólag szintén javaslatot tesznek a közgyűlésnek, hogy a méhlegelő beállítására nézve az egyesület régi tervét, mikép területet vásároljon vagy haszonbérleten, a folyó évben hajtsa végre.

— **Tenyészbikavásár.** Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület a földmivvelésügyi minisztérium, az O. M. G. E. és az Erdélyi Gazdasági Egyesület támogatásával február 28-án és március 1-én Székelykeresztúron országos jellegű magyar erdélyi fajta bika kiállítását és vásárt, s ezzel kapcsolatban vármegyei jellegű magyar erdélyi fajta szopos borjas tehén és üsződíjazást rendez. A kiállításon, hová az egész erdélyi, sőt a tiszavidéki legelső rendű tenyészetek is föl szokták hozni eladó bikáikat, a községek, a birtokosságok, magánosok és a gazdasági felügyelőségek a legjobb apaállatokat szerezhetnek be. Dijnak mintegy 2000 korona áll rendelkezésre. A bejelentést a székelykereszturi járás főszolgabírójához kell intézni s ugyanott adják meg a bővebb felvilágosítást is.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-u. 31.

Tanulónak 2-4 középiskolai osztályt végzett fiut felvesz Betegh Pál könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt. A fiu havi fizetést kap.

Eternit pala a jelenkor legtokéletesebb tetőfedő anyaga.

Eternit pala működő rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súlyu, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fényesen bevált, ott is hol más tetőfedőanyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni.

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádoggal kátránylemezzel tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelenléte szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal:

JAKOBOVITS ARTHUR
fiókja

SZÉKELYUDVARHELY,
Bethlen-utca 42. sz.

és szívesen szolgál tetősíkrájak beküldése ellenében díjmentesen költségvetéssel.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

Milliók

.. használják ..

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hörhurut ellen

a
KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánóktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban, valamint: **ZSETKEY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

— NŐK —

A havibaj zavaránál vegye azonnal az én orvosilag ajánlott „Japan“ menstruációs csöppjemet, ezerszeresen beváltak, óvakodjon utáztatoktól. Üvege 8 korona vámmentes, diszkrétén, előzetes beküldés, vagy utánvét Medizinversad R. Schneider Berlin 251, Grelstr. 34. Egy nő írja: Kérek megint 2 üveget a híres csöppekből, nagyon megvagyok elégedve, már két nap múlva kiválóan hatnak.

**Magyar Könyv-
viteli Folyóirat.**

Havi szaklap a számvitel ismeretek fejlesztésére

Gyakorlati Könyvelő

rendes havi melléklettel. Az ipari és kereskedelmi könyvitel megtanulására, legújabb és legjobb módszerek alapján. Szerkesztőség és kiadóhivatala Budapest, IX., Mester-utca 27. sz. Kérjen azonnal mutatvány-számot, melyet ingyen küld a kiadóhivatal.

BOR!

**Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bormagykeres-
kedőnéi**

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Sok betegséget

Selkerül, megelőz, s ha

a baj beütött,

otthon önmagán is segíthet az

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos módszerével. — Posta-utalvány szelvényén azonnal rendelje meg. — Három koronaért bérmentesen küldi a „Székely-Udvarhely“ 48-as politikai székely újság kiadóhivatala Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

NE FELEDJE EL! Három koronaért önmaga és családtagjai életét is a haláltól megmentheti.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz,
.. elad és saját költségén ..
párcelláz

Kovács Elek
ingatlan forgalmi irodája
Marosvásárhelyt,

Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb ..
birtok eladó. ..

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral*, egy 700 és 1600 holdas ..
földbirtok. ..

Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönnyújtásokat, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aspirin-Tabletták
(a községek feldolgozóintézetéi szed)

Hogy bizonyos legyen az ember, hogy csakugyan a valódi Aspirint kapja, mindig Aspirin-Tabletta formában kell, hogy kérje. Ezek eredeti csomagolásban, 1 tucatban 20 félgrammos tablettával K. 1.20-ért, kaphatók. Minden egyes tablettán rajta van az Aspirin szó.

Fürbendriken dorm. Friedr. Bayer & Co.
Eberfeld und Leinchen
D. Lindheim am Rhein.

— ÉRTESÍTÉS. —

Üzlet átalakítás miatt

a raktáraimban levő összes férfi és nőidivatárucikkek, készruhák, cipők, fehérneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

**Csekély 2
koronáért
egész éven
át olvas-
hatja** a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai újságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok **gyorsan, előnyösen beszerezhetők** Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérelmetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelynek kölcsi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely“-t.